

Semiòtica de la Comunicació

2013/2014

Codi: 103042

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501928 Comunicació Audiovisual	OT	0	0

Professor de contacte

Nom: María Rosario Lacalle Zalduendo

Correu electrònic: Rosario.Lacalle@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: No

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Sense prerequisits

Objectius

Es tracta de desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per treballar de manera eficient l'autoaprenentatge i l'autoexigència, així com iniciar estudis posteriors amb un elevat grau d'autonomia o que impliquin l'adaptació a noves situacions.

Aquest curs té un caràcter fonamentalment teòric-metodològic i es dirigeix a facilitar als alumnes la base conceptual i els instruments necessaris per analitzar els discursos de la Comunicació de Masses, així com les estratègies subjacents als processos comunicatius dels mitjans. El context con es produeixen i es consumeixen els discursos dels mitjans de comunicació esdevé així mateix objecte d'anàlisi. Els diferents punts del programa s'articulen entorn a algunes de les principals aportacions de la semiòtica, de la socio-semiòtica i de l'anàlisi del discurs.

Competències

- Comunicació Audiovisual
- Aplicar el pensament científic amb rigor.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps i les elaboracions conceptuals, així com el seu valor per a la pràctica professional.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el temps de manera adequada.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el pensament científic amb rigor.
2. Aplicar els principis teòrics a l'anàlisi dels processos audiovisuals.
3. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
4. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
5. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
6. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
7. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
8. Divulgar els coneixements i innovacions de l'àrea.
9. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
10. Gestionar el temps de manera adequada.
11. Identificar els fenòmens i plantejar els problemes teòrics relatius a la comunicació audiovisual.
12. Identificar els fonaments de les teories i de la història de la comunicació.

Continguts

1. Fonaments i aplicacions de l'estructuralisme
 - 1.1. Semiologia, Semiòtica, signe, significació i comunicació
 - 1.2. Conceptes claus de la semiòtica estructuralista
 - 1.3. Christian Metz i la Gran Sintagmàtica
 - 1.3. Del signe i el codi al text, la història i el discurs
2. Anàlisi del relat
 - 2.1. El formalisme rus i l'estudi científic de la literatura
 - 2.2. La morfologia del conte
 - 2.3. Els elements constitutius del relat
 - 2.4. Propostes d'anàlisi estructural de Roland Barthes
 - 2.5. Narratologia i anàlisi del relat
3. Anàlisi del discurs
 - 3.1. El recorregut generatiu del sentit i la teoria de la narrativitat de A. J. Greimas
 - 3.2. La construcció axiològica dels discursos
 - 2.3. El model actancial
 - 3.4. L'estructura de l'enunciació
 - 3.5. Realisme/realitat, versemblança/veritat, objectivització/subjectivització de les representacions
4. Interpretació dels textos
 - 4.1. Els fonaments de la semiòtica interpretativa: Charles Sanders Peirce
 - 4.2. La teoria de la interpretació d'Umberto Eco
 - 4.3. Els límits de la interpretació: de la guerrilla semiològica a la cooperació textual
 - 4.4. Complexitat narrativa i transmedialitat

Metodologia

Les sessions de l'assignatura es realitzaran mitjançant diferents activitats, agrupades en classes magistrals i seminaris (Grau de Periodisme) i en classes magistrals, seminaris i pràctiques de laboratori (Grau de Comunicació Audiovisual). Els seminaris i el laboratori estan finalitzats a consolidar la comprensió dels diferents conceptes explicats i a posar en pràctica la metodologia explicada a les classes magistrals.

Activitats formatives

Títol	Hores
Tipus: dirigides	
Classes magistrals	15
Seminaris, lectures	10
Pràctiques de laboratori	22
Tipus: supervisades	
Tutories	10
Tipus: autònomes	
Lectures, visionats, realització treballs	82,5

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals, seminaris, pràctiques de laboratori, lectures	50	2	1, 2, 5, 6, 8, 9, 11, 12
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0,4	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12
Tipus: Autònomes			

Avaluació

Aquesta assignatura combina diferents modalitats d'avaluació:

1. Exàmens escrits de cadascuna de les quatre parts que integren el temari (32% de la puntuació total)
2. Treballs lliurats (53%)
3. Intervenció a les classes i els seminaris (15%)

La nota final serà el resultat de la mitjana de les quatre parts que integren l'avaluació. Per superar l'assignatura és necessari que els exàmens escrits i els treballs lliurats estén aprovats.

Reavaluació:

En el període destinat a la reavaluació es podran recuperar els exàmens i els treballs suspesos, sempre que no hagin superat el 30% de les proves evaluables.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lectures, intervencions	20%	1,5	0,06	1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
Proves escrites	26,7%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12
Treballs lliurats	53,3%	4	0,16	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12

Bibliografia

- Bibliografia bàsica del primer tema (Fonaments i aplicacions del estructuralisme)

BARTHES, Roland (1967), "Elementos de semiología", en La aventura semiológica, Barcelona, Paidós, 1993. La interpretació barthesiana de Saussure es molt útil com a introducció al estructuralisme.

COURTÉS, Josep (1991), Análisis semiótico del discurso, Madrid, Gredos, 1997 (capítulo 1). El primer capítol sintetitza els fonaments de la semiòtica estructuralista.

CHANDLER, D. "Glossary of key terms", en Semiotics for beginners, <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/S4B/sem-gloss.html#A>.

CHATMAN, Seymour (1978), "Introducción", en Historia y discurso, Madrid, Taurus, 1990. Aplicació dels principis estructuralistes al anàlisi del cinema.

METZ, Christian (1963), Ensayos sobre la significación del cine (1964-1968) I, Barcelona, Paidós, 2002 (Segona part: "Problemas de semiología del cine"). Aplicació de la semiologia al anàlisi del cinema.

SAUSSURE, Ferdinand de, Cours de linguistique general (1916). Es tracta d'un llibre només de consulta, però es recomana la lectura de la introducció crítica de qualsevol edició del mateix.

- Bibliografia bàsica del segon tema (Anàlisi del relat)

BARTHES, Roland, "Introducción al análisis estructural del relato" (1966), La aventura semiológica, Barcelona, Paidós, 1993 (síntesi formalista de la proposta d'anàlisi estructuralista de Barthes).

GENETTE, Gerard (1972), Figuras III, Barcelona, Lumen, 1989 (elements essencials de l'anàlisi narratològic).

LACALLE, Ch. Jóvenes y ficción televisiva. Construcción de identidad y transmedialidad. Barcelona, UOC, 2013 (capítol "Análisis de los relatos").

PROPP, Vladimir, La morfología del cuento (1928), Madrid, Fundamentos, 1985 (llibre de consulta; una de les obres que més han influenciat la semiòtica estructuralista).

CHATMAN, Seymour (1978), Historia y discurso, Madrid, Taurus, 1990. Aplicació dels principis estructuralistes al anàlisi audiovisual.

TOMASEVSKIJ, Boris, "La construcción de la trama" (1928), en Tzvetan Todorov, Teoría de la literatura, Buenos Aires, Signos, 1970 (conceptes claus d'anàlisi textual).

- Bibliografía del tercer tema (Anàlisi del discurs)

CALABRESE, O. "La información y el espectador", en O. Calabrese, A. Silva y U. Volli, Los juegos de la imagen, Bogotá, Instituto Italiano di Cultura, 1995, págs. 129-143. Estructura de l'enunciació en el text informatiu des de la semiòtica de Greimas.

CASETTI, F. - DI CHIO, F. "El análisis de la comunicación" i "El análisis de la narración", en Cómo analizar un film, Barcelona, Paidós, 1991.

COURTÉS, J. Análisis semiótico del discurso (1991), Madrid, Gredos, 1997 (capítols 2, 3 y 4 dedicats a la proposta de Greimas).

FLOCH, J. M. "Muertos en el cascarón", en Semiótica, marketing, comunicación (1991), Barcelona, Paidós, 1993. Aplicació pràctica (semiòtica-etnogràfica) del quadrat semiòtic greimasian.

GREIMAS, A.J.-COURTES, J. Semiótica. Diccionario razonado sobre la teoría del lenguaje (1979 i 1986), Madrid, Gredos, 1983 (vol. I) y 1987 (vol. II). Consulta i repàs de les diferents veus d'aquest diccionari explicades a classe.

LACALLE, Ch. Terciopelo azul, Barcelona, Paidós, 1998 (anàlisi d'aquesta pel·lícula al capítol "Estudio crítico", fet servir principalment metodologia estructuralista).

_____ El discurso televisivo sobre la inmigración. Televisión y construcción de identidad, Barcelona, Omega, 2008 (capítols 4, 5, 6 i 7).

_____ Jóvenes y ficción televisiva. Construcción de identidad y transmedialidad. Barcelona, UOC, 2013 (apartat "Roles" del capítol "Análisis de personajes").

- Bibliografía del quart tema (La interpretació dels textos)

ECO, U. (1975), Tratado de semiótica general, Barcelona, Lumen, 1979 (0.5.2; 2.1.4; 2.7). Els punts senyalats constitueixen un complement indispensable als apunts sobre Ch. S. Peirce.

_____ Lector in fabula, Barcelona, Lumen, 1987 (2ª ed.) (capítol 2 dedicat al signo de Ch. S. Peirce i capítol 3 dedicat al lector model).

_____ Els límits de la interpretació, Barcelona, Destino, 1991 (1.4; 1.5; 3.1.3; 3.1.4; 3.1.5; 3.5). Principis i exemples de la interpretació textual.

_____ Seis paseos por los bosques narrativos, Barcelona, Lumen, 1996 (Eco resumeix la seva teoria de la interpretació en un curs impartit a la Universitat de Harvard en 1992).

LACALLE, Ch. El discurso televisivo sobre la inmigración. Televisión y construcción de identidad, Barcelona, Omega, 2008 (capítol primer).

_____. Jovenes y ficción televisiva. Construcción de identidad y transmedialidad. Barcelona, UOC, 2013 (capítol "El feedback de los usuarios").

MANETTI, G. "Los modelos comunicativos y la relación texto-lector en la semiótica interpretativa", en R. Grandi, Texto y contexto en los medios de comunicación, Barcelona, Bosch, 1995.